

9/21

מפלגת העבודה
המוסד לבירור עתירות

1. שלום דסקל, ת.ז. 055964837

ע"י ב"כ עו"ד איל יפה ו/או אח'
מרח' דובנוב 25, תל אביב 64369
טלפון: 03-6963683, פקס: 03-6967593
דוא"ל: jaffeco@jaffe.co.il

העותר

- נגד -

1. מפלגת העבודה הישראלית

2. יו"ר המפלגה, שרת התחבורה חה"כ מרב מיכאלי

באמצעות היועמ"ש למפלגה, עו"ד עמרי שגב
רחוב חרוץ 6, ת"א
טלפון: 054-920-6370
דוא"ל: omris@havoda.org.il

3. מזכ"ל המפלגה, עו"ד ערן חרמוני

בעצמו

המשיבים

פסק דין

בפני עתירה במסגרתה מתבקש המוסד לבירור עתירות ליתן צו מניעה זמני וקבוע האוסר על המשיבים "להוסיף צירות לוועידת מפלגת העבודה ולפעול בנגוד לתוצאות הבחירות לוועידה ה-10 ולהחלטות מחייבות של המפלגה". כמו כן, במסגרת "תוספת לעתירה" התבקש המוסד לבירור עתירות למנוע דיון בהצעה לתיקון חוקה "בדבר הבטחת בחירות יו"ר המפלגה והרשימה לכנסת על ידי כלל חברי המפלגה והקמת מליאת החברים".

בשים לב, כי כינוסה המקוון של הוועידה מתוכנן למחר, 12.8.2021, בשעה 12:00, הנימוקים להכרעתי יינתנו בתמציתיות המתחייבת.

רקע עובדתי

1. ביום 2.8.2021 פרסמה הנהלת המפלגה זימון לוועידת מפלגה אשר תתקיים ביום 12.8.2021 בין השעות 12:00 ל-16:00 באמצעים מקוונים.
2. במסגרת סדר היום של הוועידה נכללת הצעה לאשר את צירופם של 302 חברי מפלגה לוועידה העשירית. בהתאם לדברי ההסבר שפורסמו, מדובר בעיקר בחברות מפלגה ועוד מספר חברים מצומצם אשר ימונו מתוקף תפקידם או בהתאם להחלטת ועדת הצירופים.



3. לטענת המשיבות 2-1 ברקע לצירוף עומד, בין היתר, תיקון חוקה שבוצע ביום 7.6.2021 – חוקת מפלגת העבודה הישראלית (תיקון – שוויון מגדרי והתליית הליכי בחירות), התשפ"א – יוני 2021, במסגרתו נקבע כי יובטח ייצוגם של נשים וגברים, בהתאם לחלקם באוכלוסיה, בכל מוסדות המפלגה ובנציגויותיה השונות.
4. סדר היום כולל גם הצעה לשינוי חוקה שנועדה, בהתאם לדברי ההסבר, להסדיר חוקתית את מעמדם של כלל חברי המפלגה ("מליאת החברים") ואת זכותם הבלעדית לבחור את יו"ר המפלגה ואת הרשימה לכנסת, כך שוועידת המפלגה או כל מוסד אחר לא יוכל לשנות זאת (חוקת מפלגת העבודה הישראלית (תיקון – מליאת חברות וחברי המפלגה), התשפ"א-אוגוסט 2021).
5. כמו כן, נכללים בסדר היום נושאים נוספים, לרבות, הסדרת פעילות נוער העבודה, מינוי ממלא מקום למזכיר מחוז ירושלים והסמכת ההנהלה לאשר כינוס ועידה באמצעים מקוונים.
6. מכאן העתירה שבפניי.
7. בדיון אשר נערך בפניי היום, 11.8.2021, באמצעות תוכנית הזום, אפשרתי לצדדים להשלים את טיעוניהם.

טענות העותר

8. בהתחשב בעובדה, כי העותר יוצג בהליך זה על-ידי עורך דין, אני מוצא לנכון להעיר, כבר בפתח הדברים, על אופן ניסוח העתירה. קריאת העתירה ו"התוספת לעתירה" שהוגשה בהמשך מותירה קושי של ממש להבין את טענות העותר. בנוסף ובהתחשב בסעדים המבוקשים, היה מקום לתמוך את הטענות העובדתיות בראיות (ולכל הפחות בתצהיר) ולפרט את הבסיס המשפטי ביחס לטענות המשפטיות.
9. כידוע, כתבי טענות אינם כתב סתרים. יצירת ערפל ביחס לעובדות העיקריות והמהותיות המהוות את עילת העתירה, במקום חידודן והבהרתן תוך הימנעות מתוספות מיותרות לעתירה אינו יכול לסייע לעותר, שכן מתוך העמימות שנוצרה לא התחדדו דיו גבולות המחלוקת. עם זאת, אני סבור כי הדיון שקיימתי בפניי סייע בקושי זה, ואפשר לי להכריע בטענות הצדדים.
10. אסקור עתה את טענות העותר השונות:
11. ראשית, טוען העותר כי הליכי הצירוף מתנהלים ללא ביקורת מחויבת, בהתעלם מועדת הבחירות המרכזית, ועדת החוקה וועדת הביקורת של המפלגה.
12. שנית, טוען העותר, כי הליך הצירופים מתנהל "במחשכים", בהעדר שקיפות, ללא קריטריונים, ותוך שבראש ועדת הצירופים עומד עובד מפלגה – דבר הפסול, לשיטת העותר.

13. שלישית, טוען העותר, כי חברותם של צירי ועידה שונים הופסקה ללא ידיעתם ומבלי שניתנה להם התראה כמתחייב.
14. רביעית, טוען העותר, כי אין למלא את מכסת הצירים הנבחרים בצירים מצורפים.
15. לבסוף, טוען העותר כי יש כוונה לצרף לוועידה מי שלא היו מעולם חברי מפלגה, דבר ה"נוגד את הדין ופסול גם מוסרית". בדיון חודדה טענה זו והובהר, כי הכוונה למי שלא היו חברי מפלגה במועד הקמת הוועידה העשירית ולא כיום.
16. העותר מגדיר הדברים כניסיון "השתלטות טוטלית" על ועידת המפלגה, ומציין כי מפלגת העבודה כפופה לחוק המפלגות, חוקתה ותקנוניה ו"אלה מופרים בגסות בבטות וביודעין ע"י המשיבים".
17. במסגרת "תוספת לעתירה" הוסיף העותר והלין על כוונת הנהלת המפלגה להציע לוועידה שינויי חוקה. העותר טוען, כי שינויים אלו מוסתרים, לא מוצגים כמתחייב והכל ללא דיון בוועדת חוקה. כן טוען העותר, כי לא ניתן להסמיך את הנהלת המפלגה לאשר כינוס ועידה באמצעים מקוונים בכינוס מקוון בעצמו.
18. יוער, כי ב"כ העותר הבהיר בדיון שבפניי, כי הוא אינו מלין על האמור בשינוי החוקה עצמו – שכן, הוא מסכים עם פסק הדין של בית המשפט המחוזי בת"א ביחס לזכות ההצבעה לחברי המפלגה, ואולם נוכח קיומו של פסק הדין, הוא אינו מבין מדוע נדרש תיקון החוקה ומדוע הדחיפות לדון בנושא.
19. העותר אף הלין, בדיון שבפניי, על כך שאינו יכול להתייצב בפני הוועידה ולהסביר מדוע הוא מתנגד להצעות שעל סדר היום.

טענות המשיבות 2-1

20. המשיבות 2-1 טענו, כי הצירופים נעשים כדיון, בהתאם לתקנון הבחירות לוועידה העשירית, שכן, 289 צירי ועידה נבחרים ביטלו את חברותם במפלגה; המפלגה ניסתה למלא את המקומות הפנויים באמצעות המועמדים אשר התמודדו אך לא נבחרו ואולם, מתוך 702 חברים אליהם פנו, רק 69 הסכימו להצטרף לוועידה; ולפיכך, סעיף 20.2 לתקנון הבחירות לוועידה, מתיר למפלגה למלא שורות אלו באמצעות ועדת הצירופים. כמו כן, נטען, כי בהתאם למכסת הצירופים אשר נקבעה בתקנון הבחירות לוועידה, ניתן לצרף 89 חברים נוספים כדי להשלים את מלוא המכסה – ובסה"כ 309 חברים.
21. לחלופין ובמצטבר, טענו המשיבות 2-1, כי הוועידה רשאית לאשר את הצירופים גם מכוח הוראות סעיף 4 לחוקת המפלגה, אשר אינו כפוף להוראות תקנון הבחירות לוועידה.
22. המשיבות 2-1 הוסיפו וטענו, כי התנהל הליך סדור לבחירת המצורפים, נעשתה פנייה לכלל חברות המפלגה שאינן צירות ועידה, הן התבקשו למלא טופס, הכולל הסבר חופשי מדוע לשיטתן יש לצרף לוועידה, הן התבקשו לצרף קורות חיים ולמסור מידע על



- פעילותן הציבורית. ועדת הצירופים קיבלה כ-500 פניות ומתוכן נבחרו 302 חברים כמומלצים בהתאם לקריטריונים שנקבעו בנספח ג' לתקנון הבחירות לוועידה.
23. המשיבות 1-2 טענו, כי שינויי החוקה המבוקשים אושרו בוועדת החוקה ביום 6.8.2021.
24. המשיבות 1-2 טענו, כי לא נגרע חבר מפלגה כלשהו בשנה האחרונה בשל אי תשלום מיסי חבר והמפלגה עושה מאמצים רבים לגבות את דמי החבר שטרם שולמו.

טענות המשיב 3 – מזכ"ל המפלגה

25. המשיב 3 מצטרף לחלק מטענות העותר. בעמדתו, הוא טוען כי הליך הצירופים אינו תקין שותר את תקנון הבחירות לוועידה העשירית וחוקת המפלגה, נוגד את הרוח הדמוקרטית ואת העיקרון של ועידה נבחרת. זאת, נוכח העובדה כי היחס של מצורפים שעומד על כ-12.5% מכלל חברי הוועידה יעמוד, ככל שההצעה תאושר, על 25% - פי 2 מיחס המקורי.
26. לטענת המשיב 3, תקנון הבחירות לוועידה מאפשר העברת "משבצות" בין "צירים נבחרים" לבין "צירים מצורפים" רק בטרם נבחרה הוועידה, ולא ניתן כיום למלא מקומותיהם של צירים שעזבו באמצעות צירופים. עוד נטען, כי לא ראוי להשתמש בכלי הצירופים שלוש שנים לאחר הקמת הוועידה.
27. המשיב 3 אף מלין על כך שנמסרו לו נתונים סותרים על-ידי הדרג המקצועי במפלגה, מלין כי לא היה פרסום שקוף באשר לדרכי ואופן הגשת מועמדות לוועדת הצירופים כמו גם לכמות הצירופים שעומדת על הפרק באתר המפלגה ומלין על כך שההליך כולו בוצע ללא מעורבותו וללא שנמסרים לו הפרטים הרלוונטיים.
28. לבסוף, מלין המשיב 3 על כך שבעת פרסום הזימון לוועידה לא פורסם סדר היום ונוסח שינויי החוקה ואלו פורסמו רק ביום 8.8.2021 ולפיכך, לא עומדים לצירי הוועידה פרק הזמן הקבוע בתקנון הוועידה – 10 ימים.

דין והכרעה

29. בטרם אדון ואכריע בטענות העותר, לפי הסדר שבו מניתי אותן לעיל, אסקור את התשתית המשפטית הרלוונטית.
30. העתירה דנן מבקשת למנוע מהוועידה, המוסד העליון והמחוקק של המפלגה (ס' 2 לחוקה), לקיים דיונים והליכי חקיקה. מדובר בסעד חריג ביותר. לעניין זה, ראוי לציין כי בית המשפט העליון בשבתו כבית דין גבוה לצדק אינו דן בעתירות המוגשות כנגד דברי חקיקה בטרם השלמת הליכי החקיקה. ר' למשל בג"ץ 1867/14 בן חורין נ' כנסת ישראל (פורסם בבנו, 12.3.2014):

"דין העתירה להידחות על הסף בהיותה עתירה מוקדמת, וזאת בהתחשב במועד בו הוגשה עת מדובר היה בהצעת חוק בלבד שנדונה בכנסת ולא בחוק שהושלמו הליכי חקיקתו. ודוק, על אף שהעותרים כינו בעתירתם שוב ושוב את הצעת



החוק בכינוי "החוק החדש", הרי שבשלב שבו הוגשה מדובר היה בהצעת חוק בלבד ולא בחוק חדש.

כעיקרון, אין כל הצדקה לקיום דיון בבית משפט זה בשאלות אקדמיות ועקרוניות, חשובות ככל שתהיינה, בדבר חוקתיותן של הצעות חוק במקביל לדיונים שמתנהלים בכנסת. על אחת כמה וכמה, ספק אם קיימת לבית משפט זה סמכות "לעצור" הצעת חוק בזמן שמתקיימים לגביה דיונים בכנסת ובטרם הסתיימו הליכי החקיקה. דיון שכזה, ככל שיערך בטרם סיימה הכנסת את הליכי החקיקה, יהווה הלכה למעשה "פרה-רולינג" ביחס להצעות חוק שנדונות בכנסת, ויערער את מערכת האיזונים והבלמים העדינה הקיימת בין שלוש הרשויות. סדר הדברים הנכון הינו כי עתירה כגון דא תוגש לבית משפט זה רק לאחר שהושלמו הליכי החקיקה בכנסת, ולא במהלכם. זהו סדר הדברים הנכון, ועל אף שמדובר במושכלות יסוד, נדמה שיש מקום להזכיר זאת."

וכן, בג"ץ 5744/19 בן מאיר נ' ממשלת ישראל (פורסם בנבו, 5.9.2019):

"...ברם, הלכה עמנו כי בית משפט זה אינו מורה לכנסת לחוקק חוק (בג"ץ 7251/16 שמיר נ' כנסת ישראל [פורסם בנבו] (5.6.2017)) וככלל, בית משפט זה אינו מתערב בהליכי חקיקה בעודם בעיצומם. זאת, משיקולים של כיבוד הדדי בין רשויות "ומתוך תפיסה כי השלב הראוי לבחון את חוקתיותו של חוק מסוים ואת תקינות ההליך בו הוא נחקק הוא לאחר השלמת הליך החקיקה" (בג"ץ 4302/09 לשכת עורכי הדין בישראל נ' ממשלת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקה 3 (9.6.2009))."

31. הלכה זו נהוגה גם במוסד לבירור עתירות, ואפנה לעניין זה להחלטה מהעת האחרונה של יושב ראש המוסד, עו"ד גד כרמי, בעתירה 8/21 נגר נ' מפלגת העבודה הישראלית שם נאמר, בסע' 5: "בכל מקרה לא מצאתי לנכון להידרש לעתירה שצופה פני עתיד, אין כל חשש למעשה בלתי הפיך. לאחר שהמפלגה תקבל החלטותיה ניתן יהיה לבחון חוקיותם ואין צורך למנוע הליך מראש".

32. לכאורה, נוכח דברים אלו, ניתן היה לדחות את העתירה על הסף, תוך הפניית העותר לשוב ולעתור למוסד זה במידה ויסבור, לאחר קבלת ההחלטה, כי יש מקום לכך. ואולם, מצאתי לנכון לדון בטענות גם לגופן.

33. ועידת המפלגה היא המוסד העליון והמחוקק של המפלגה (ס' 2 לחוקה). הוועידה נבחרת אחת לארבע שנים על-פי תקנון בחירות המאושר במרכז (כיום, בוועידה) (ס' 3 לחוקה). בנוסף לצירים הנבחרים של הוועידה, מכהנים בה גם צירים המצורפים אליה לפי החלטתה, בשיעור שיקבע מרכז המפלגה (כיום, הוועידה). דינם של החברים המצורפים כדין החברים שנבחרו (ס' 4 לחוקה).

34. בהתאם לתקנון הבחירות לוועידה העשירית אשר אושר בוועידת המפלגה התשיעית ביום 24.4.2018 (להלן: "תקנון הבחירות") יכהנו בוועידה עד 4,001 צירים:

א. 3,200 צירים אשר היו אמורים להיבחר באזורי הבחירה (להלן: "הצירים הנבחרים");

ב. 300 צירים אשר היו אמורים לכהן בוועידה מתוקף תפקידם, לאחר אישור הוועדה לתיקון עיוותים וועידת המפלגה (להלן: "הצירים המכהנים מתוקף תפקידם");

ג. 501 נציגים מסקטורים ותחומי פעילות שונים אשר יבחרו על-ידי הוועדה לתיקון עיוותים ויאושרו על-ידי ועידת המפלגה (להלן: "הצירים המצורפים").

[ר' סעיפים 7 ו-8 לתקנון הבחירות]

35. בנוסף, סעיף 10.3.1 לתקנון קובע כי "במידה ולא יתמלאו מכסות המועמדים בכל אזור בחירה, היתרה תעבור לוועדת הצירופים". למען הבהירות יובהר, כי השם "ועדת הצירופים" הינה שמה ההיסטורי של הוועדה לתיקון עיוותים והשימוש בשם נעשה בתקנון הבחירות לסירוגין, הגם שמדובר באותה ועדה. הדבר עולה בבירור מנספח ג' לתקנון הבחירות אשר קובע כי הצירופים הנזכרים בסעיף 8 אשר אמורים להיעשות ב"ועדה לתיקון עיוותים" יערכו ב"ועדת הצירופים" (אני דוחה בהקשר זה את טענת ב"כ העותר אשר טען בדיון שבפניי, כי מדובר בוועדות שונות).

36. ביום 24.12.2018 נערכו בחירות לבחירת 3,200 הצירים הנבחרים. בהתאם לנתונים שמסרו המשיבות 1-2, נבחרו בהן בפועל 3,104 צירים. בהתאם להוראת סעיף 10.3.1 לתקנון, הועברה היתרה של 96 צירים נוספים לוועדת הצירופים.

37. בהתאם למידע שנמסר על-ידי המשיבות 1-2, כמות "הצירים המצורפים" המכהנים כיום בוועידה היא 508, כלומר, 89 צירים פחות מאלו אשר אמורים לכהן בהתאם לתקנון הבחירות. כמו כן, 289 צירי ועידה נבחרים ביטלו את חברותם במפלגה.

38. המשיבות 1-2 טענו, כי בהתאם לסעיף 20.2 לתקנון הבחירות, ניסו להחליף את מקומם של צירי הוועדה הנבחרים אשר ביטלו את חברותם במפלגה עם המועמדים שלא נבחרו הבאים אחריהם, בהתאם לתוצאות הבחירות, ואולם, עלה בידם למלא, בשיטה זו, 69 מקומות בלבד. כלומר, בוועידה מכהנים כיום 220 צירים נבחרים פחות מאלו אשר אמורים לכהן.

39. כפי שאבהיר להלן, חרף העובדה כי סקרתי את הוראות תקנון הבחירות, אינני סבור כי הוראותיו הן המסגרת הנורמטיבית הרלוונטית לדון בעניין שבפנינו. הבחירות לוועידה העשירית התקיימו לפני כשלוש שנים. מבלי לקבוע מסמרות בעניין, אני סבור, כי תקנון הבחירות נועד לשם כינונה של הוועידה ואילו נושא הצירופים, במהלך תקופת כהונתה של הוועידה מוסדר בסעיף 4 לחוקת המפלגה:



“על אף האמור בסעיף 3 רשאית הוועידה לצרף אליה צירים לוועידה בשיעור שיקבע מרכז המפלגה, באחוזים או באופן אחר. דינם של החברים המצורפים כדין החברים שנבחרו.”

40. יובהר, כי החוקה הינו מסמך במעמד נורמטיבי עליון, והיא גוברת על הוראות תקנון הבחירות לוועידה אשר חוקק מכוחה. מכאן, כי אין בכוחו של תקנון הבחירות לוועידה כדי להגביל את סמכות הוועידה לצרף אליה צירים נוספים.

41. בהקשר זה אפנה אל ה"פ (מחוזי י-ם) 55473-06-14 **חן נ' הרצוג**, שם דן בית המשפט המחוזי בירושלים בהמרצת פתיחה שהופנתה נגד הצעת החלטה לצירוף 450 צירים לוועידה התשיעית, לאחר שזו כבר צרפה לשורותיה 400 צירים מיד עם כינונה, באופן שבו מספר הצירים המצורפים והמכהנים מתוקף תפקידם יעמוד על 1,050 צירים מתוך 2,250 צירי הוועידה לאחר הצירוף (**כ-47%**). המרצת הפתיחה הוגשה לאחר שהמוסד לבירור עתירות דחה עתירה בנושא וקבע, כי יש לאפשר לוועידה להכריע בנושא.

בית המשפט דחה את המרצת הפתיחה וקבע, כי "החוקה אינה מסייגת את האפשרות למספר מסוים, למועד או לעיתוי הצירוף. **כפי שטענו המשיבים תקנון הבחירות, שיונק את כוחו מהחוקה עצמה, אינו יכול לגבור עליה ואין בו כדי למנוע מימוש הסמכות שבחוקה להורות על צירוף צירים נוספים.**" (ההדגשה אינה במקור)

42. עוד קבע בית המשפט, כי "הדעת נותנת כי יכולים להתעורר מצבים שבהם צירוף מספר בלתי סביר של צירים לגוף שאמור להיות בעיקרו גוף נבחר יהיה פסול. כך, ככל שמספר הצירים המצורפים היה **מכפיל או משלש את מספר צירי הוועידה**, למשל מקום בו היו מצורפים 4,000 צירים ולא 400, היה מקום לבחינה ביקורתית יותר של החלטה כזו על רקע היותה פגיעה מהותית במבנה הדמוקרטי של המפלגה. איני סבור כי מספר הצירים שמבוקש לצרפו, שהוא דומה למספר שצורף עם כינונה של הוועידה, הוא כזה שמצדיק התערבות שיפוטית בהחלטה של מוסד מפלגתי פנימי שאין חולק שהיא החלטה אפשרית מכוח החוקה. כך הדבר גם בכל הנוגע לטענה לעניין המועד - שנתיים לאחר כינונה של הוועידה."

43. דברים אלו יפים לענייננו. ועידת המפלגה, המוסד העליון והמחוקק של המפלגה, רשאית לצרף לשורותיה כל מספר מצורפים שתחליט, ובלבד שמספר זה יהיה סביר בכדי לא לשנות את אופיו הדמוקרטי של המוסד העליון של המפלגה. הוועידה אינה מוגבלת לערוך צירופים אלו במועד מסוים והיא רשאית לעשות כן בכל תקופת כהונתה.

44. אדון עתה בטענותיו של העותר, לפי סדרן.

טענת העותר הראשונה - העדר ביקורת

45. על-פי טענתו הראשונה של העותר, הליכי הצירוף מתנהלים ללא ביקורת מחויבת, בהתעלם מועדת הבחירות המרכזית, ועדת החוקה וועדת הביקורת של המפלגה (להלן: "טענתו הראשונה של העותר").

46. העותר לא הצביע על כל בסיס חוקי לפיו הליכי הצירוף מחייבים ביקורת של ועדת הבחירות המרכזית, ועדת החוקה או וועדת הביקורת של המפלגה. גם בדיון שנערך בפניי, לא הצביע העותר על כל מקור חוקי לדרישתו זו.

47. ועדת הבחירות לבחירת צירי הוועידה העשירית נבחרה על מנת לנהל את הליך בחירת הצירים בסניפים ובמחוזות. הוועדה סיימה את עבודתה לאחר בחירת צירי הוועידה ואינה פועלת כיום. גם אילו הייתה פועלת, לא היה זה בסמכותה לבקר את הליך הצירופים. ודוק: סעיף 8.3 לתקנון הבחירות קובע "הוועדה לתיקון עיוותים, שתיבחר על-ידי הנהלת המפלגה, תהיה עצמאית בהחלטותיה ולא תהא כפופה לוועדת הבחירות המרכזית".

48. באשר לוועדת החוקה, הרי שסמכותה, בהתאם להוראות החוקה, לדון, "לבקשת יו"ר המפלגה, מזכ"ל המפלגה, יו"ר ועדת החוקה, יו"ר המוסד לבירור עתירות, לשכת המפלגה, מזכירות הלשכה, יו"ר או מזכיר מחוז במפלגה – לגבי עניינים במחוז" או לבקשת "10% מחברי מרכז המפלגה או 10% מחברי לשכת המפלגה וכן לבקשת 10% מחברי מועצת המחוז – לגבי עניינים של המחוז" בספק שנתעורר "לגבי חוקיות הליך במוסדות המפלגה, לפני שננקט אותו הליך או במהלכו, או לגבי משמעותה או פירושה של הוראה מחוקת המפלגה" (ס' 29 לחוקה).

49. בענייננו, לא נטען וממילא לא הוכח כי הייתה פנייה של מי מהגורמים האמורים לוועדת החוקה או כי נתעורר ספק לגבי חוקיות המהלך. העותר אינו נמנה על הגורמים אשר רשאים לעורר ספק בדבר חוקיותו של הליך – והערכאה הרלוונטית לבחינת טענותיו היא מוסד זה.

50. לבסוף, באשר לוועדת הביקורת, הרי שגם תפקידיה הוגדרו בחוקת המפלגה, והם כוללים אישור תוכנית עבודה וביקורת שנתית שעורך מבקר הפנים כמו גם קבלת דיווחים שוטפים ממבקר הפנים בדבר ביצוע התוכניות (ס' 51 לחוקה).

51. לאור האמור, אני דוחה את טענתו הראשונה של העותר.

טענת העותר השנייה

52. טענתו השנייה של העותר היא, כי הליך הצירופים מתנהל "במחשכים", בהעדר שקיפות, ללא קריטריונים, ותוך שבראש ועדת הצירופים עומד עובד מפלגה – דבר פסול (להלן: "טענתו השנייה של העותר").

53. כמפורט לעיל, במהלך הדיון שבפניי הבהירו המשיבות 1-2, כי התנהל הליך סדור לבחירת המצורפים, נעשתה פנייה לכלל חברות המפלגה שאינן צירות ועידה, הן התבקשו למלא טופס, הכולל הסבר חופשי מדוע לשיטתן יש לצרפן לוועידה, הן התבקשו לצרף קורות חיים ולמסור מידע על פעילותן הציבורית. ועדת הצירופים קיבלה כ-500 פניות ומתוכן

נבחרו 302 חברים כמומלצים בהתאם לקריטריונים שנקבעו בנספח ג' לתקנון הבחירות לוועידה.

54. בהשאלה מכללי המשפט הציבורי, מעשה מינהלי של רשות נהנה מחזקה כי הוא נעשה כדין והטוען כי המעשה המינהלי נעשה שלא כדין – עליו הראיה (ר' למשל בר"ם 1966/06 **המשביר הישן בע"מ בפירוק נ' עיריית כרמיאל**). בענייננו העותר לא הביא כל ראיה שתטיל ספק במידע שנמסר על-ידי המשיבות 1-2 ומכאן, כי הוא לא עמד בנטל המוטל עליו להראות כי נפל פגם בהליך גיבוש רשימת המצורפים המומלצת.

55. במהלך הדיון בפניי, שאלתי את ב"כ המשיבות 1-2 אם קיים פרוטוקול לשיבת ועדת החוקה. ב"כ המשיבות 1-2 הבהיר, כי נוכח מצבה הכלכלי הקשה של המפלגה, הדיונים שם (כמו דיוני מוסד זה) אינם מוקלטים ומתומללים. בשים לב לאמור לעיל, לא מצאתי לנכון לפקפק בדבריו של ב"כ המשיבות 1-2. עם זאת, אני מוצא לנכון להעיר, כי ראוי כי בישיבות מסוג זה תנוהל לכל הפחות תרשומת בדבר עיקרי הדברים שנאמרו.

56. באשר לעמידת עובד מפלגה בראשות הועדה, העותר לא הצביע על כל מקור חוקי האוסר על עובד מפלגה לעמוד בראשות ועדה שתפקידה להמליץ לוועידה אילו צירים לצרף. ועידת המפלגה רשאית לאשר או לדחות את המלצתה של ועדת הצירופים, אין לה מעמד מחייב או מעמד המחייב אי תלות מוחלטת (כמו למשל גוף שיפוטי), ואינני רואה כל פסול בעניין.

57. יתרה מכך, על פני הדברים והרבה מעבר לצורך, נדמה, כי הנהלת המפלגה הייתה רשאית להביא כל רשימה שהיא לאישור ועידת המפלגה, גם ללא הקמת ועדת צירופים. הגם שהדבר ראוי מוסרית וציבורית, הוא אינו נדרש בהתאם להוראות החוקה. מכאן, כי גם אם היה פסול בהרכב ועדת הצירופים או באופן קבלת ההחלטות בה – אינני סבור כי היה בכך כדי להצדיק סעד משפטי.

58. משכך, אני דוחה את טענת העותר השנייה.

טענת העותר השלישית

59. העותר טוען, כי חברותם של צירי ועידה שונים הופסקה ללא ידיעתם ומבלי שניתנה להם התראה כמתחייב (להלן: "**טענת העותר השלישית**").

60. מדובר בטענה עובדתית חמורה, המחייבת הצגת מסד ראיתי. כאשר נשאל ב"כ העותר בדיון על איזה בסיס עובדתי נשענת טענה זו, השיב, כי כך נאמר לו. בהמשך הדברים הבהיר המשיב 3, מזכ"ל המפלגה, כי מדובר בשגגה, עקב אי הבנה בינו לבין אגף המפקד במפלגה – וכי בפועל, מדובר בטענה שגויה וחברים לא נגרעו.

61. העותר עצמו ציין, כי פג תוקף כרטיס האשראי שלו, ומשכך, כמעט ונגרע מהמפלגה; ואולם, ב"כ המשיבות 1-2 הממונה גם על נושא המפקד במפלגה הבהיר כי אין ממש



בדברים. אי תשלום לא הביא לגריעת חברים בשנה האחרונה ונעשים מאמצים רבים מאוד לאפשר לחברים להסדיר את התשלום.
62. משכך, אני דוחה את טענת העותר השלישית.

טענת העותר הרביעית

63. העותר מוסיף וטוען, כי אין למלא כעת את מכסת הצירים הנבחרים בצירים מצורפים (להלן: "טענת העותר הרביעית").
64. כאמור לעיל, אני סבור כי דבר החקיקה המסדיר את ביצוע הצירופים הוא חוקת המפלגה ולא תקנון הבחירות. חוקת המפלגה אינה מגבילה את המועד, העיתוי או הכמות של הצירופים. אין בתקנון בחירות כדי לשנות מסמכויות המוקנות לוועידה בהתאם לחוקה. הדבר הובהר היטב על-ידי בית המשפט המחוזי בירושלים בעניין חן נ' הרצוג כמובא לעיל.
65. יתרה מכך, אפילו דבר החקיקה הרלוונטי היה תקנון הבחירות, הרי שנלמד ממנו, כמפורט לעיל, כי ועדת הצירופים מוסמכת "למלא חוסרים" בקרב "המשבצות" של הצירים הנבחרים לוועידה.
66. בנסיבות אלו, אני דוחה את טענת העותר הרביעית.

טענת העותר החמישית

67. העותר טוען, כי יש כוונה לצרף מי שלא היו מעולם חברי מפלגה, דבר ה"נוגד את הדין ופסול גם מוסרית". במסגרת הדיון, הבהיר ב"כ העותר כי הכוונה למי שלא היו חברי מפלגה במועד כינון הוועידה העשירית (להלן: "טענת העותר החמישית").
68. כאמור לעיל, אני סבור כי דבר החקיקה המסדיר את ביצוע הצירופים הוא חוקת המפלגה ולא תקנון הבחירות. אין בחוקה כל הוראה המחייבת את הוועידה לצרף לשורותיה רק את מי שהיו חברים במועד כינונה.
69. גם אילו הייתי מוצא כי תקנון הבחירות הוא אשר חל בענייננו, אין כל היגיון לפרשנות לפיה הוועידה רשאית לצרף לשורותיה רק את מי שהיה חבר מפלגה בשנת 2018. פרק זמן של שלוש שנים אינו מהווה "תקופת אכשרה" מקובלת במפלגה ואין בה כל הצדקה עניינית. אין בכך דבר הנוגד את הדין או פסול מוסרית.
70. בנסיבות אלו, אני דוחה את טענת העותר החמישית.

התוספת לעתירה והדיון שבפניי

71. כאמור, במסגרת "תוספת לעתירה" הוסיף העותר והלין על כוונת הנהלת המפלגה להציע לוועידה שינויי חוקה. העותר טוען, כי שינויים אלו מוסתרים, לא מוצגים כמתחייב והכל ללא דיון בוועדת חוקה. כן טוען העותר, כי לא ניתן להסמיך את הנהלת המפלגה לאשר כינוס ועידה באמצעים מקוונים בכינוס מקוון.

72. לאחר שעיינתי באתר המפלגה, אני סבור, כי בניגוד לטענת העותר, סדר היום של הוועידה מפורסם באתר באופן נהיר, הכולל את התיקון המוצע וכן דברי הסבר המבהירים היטב את התיקון.

73. המשיבות 1-2 הבהירו בדיון שנערך בפניי, כי ביום שישי, 6.8.2021, נערך דיון בתיקוני החוקה בוועדת החוקה וזו אישרה את התיקונים.

74. באשר לעריכת הצבעה על הסמכת ההנהלה לכנס באופן מקוון את הוועידה בהצבעה מקוונת (טרם אושר הדבר), אינני סבור כי הבאת הנושא לאישור הוועידה מעידה כי סמכות זו לא הייתה קיימת קודם לכן, וזאת בהתחשב במצב השורר במדינה ועל רקע גל התחלואה. כפי שציין בית המשפט בעניין חן נ' הרצוג יש להתאים את הוראות הפרוצדורה הארכאיות ל"עידן האינטרנט, הדואר האלקטרוני, הפסייבוק, הוואטס-אפ ועוד". מגיפת הקורונה מציבה בפני העולם אתגרים רבים ואין מנוס מהיעזרות בכלים טכנולוגיים כדי להתמודד איתם. אינני רואה בכך כל פסול.

75. במהלך הדיון שבפניי, ציין העותר, כי הכינוס המקוון של הוועידה, מונע ממנו לנסות ולשכנע את הצירים האחרים בעמדתו. אינני סבור שיש ממש גם בטענה זו, הגם שלא ניתן לכנס את צירי הוועידה ולקיים דיון בטרם ההצבעה, פועלים גורמים שונים להביא לידיעת צירי הוועידה את העמדות השונות ומתנהלים, בקבוצות שונות, דיונים ערים בקרב צירי הוועידה. כך למשל, קיבלו צירי הוועידה הודעות טקסט רבות במהלך היום, הן ממתנגדי ההצעות שעל סדר יומה של הוועידה והן מתומכי ההצעות. בכלל זה, סרטון של יושבת ראש המפלגה – התומכת בהצעות – והזמנה לשיחת ZOOM עם מזכ"ל המפלגה – המתנגד להצעות.

76. מכל מקום, גם אילו הייתה מתכנסת הוועידה באופן פיזי ולא באופן מקוון, לא היה בכך כדי להעניק זכות דיבור לעותר. בהתאם להוראות תקנון עבודת הוועידה העלאת הסתייגות או הצעה להחלטה בנושא שעל סדר היום מחייבת הצגת 30% מחתימות חברי הוועידה.

טענות המשיב 3

77. מזכ"ל המפלגה אינו העותר כאן, והגם שייחסתי את המשקל הראוי לדבריו, אינני סבור כי בהעדר עתירה מטעמו, יש מקום לדון בנושאים שצוינו בתגובתו והחורגים מגדר המחלוקת (הרחבה דיו) שבין הצדדים.

78. למעלה מן הצורך, אציין, כי תקנון עבודת הוועידה העשירית מאפשר כינוס ועידה באמצעות זימונה 10 ימים מראש; או, אם קיים צורך דחוף, בתוך 72 שעות. אין הוראה הקובעת כי בעת משלוח הזימון יש לכלול גם את סדר היום ושינויי החוקה שעתידיים לעמוד להצבעה. מובן, כי על מסמכים אלו להתפרסם זמן סביר מראש, ואני סבור כי פרק הזמן שעמד לרשות החברים במקרה דנן הינו סביר.

79. בהקשר זה, קובע תקנון עבודת הוועידה כי "הצעות החלטה, כולל תיקוני חוקה, שיאושרו על ידי הנהלת המפלגה והצעות החלטה שהוגשו ליו"ר הוועידה, יעמדו לרשות צירי הוועידה בכתב לפני ההצבעה, אלא אם כן קבע יו"ר הוועידה, משיקולים של יעילות בדיון, כי לא ניתן לעשות כן".

כלומר, התקנון קובע כי ההצעה תעמוד לפני ההצבעה, ולא דווקא פרק זמן של 10 ימים לפני ההצבעה. יתרה מכך, התקנון אף מאפשר, משיקולי יעילות בדיון, שלא להציג את הצעת ההחלטה בכתב.

80. אשוב ואציין בהקשר זה, את דבריו של בית המשפט המחוזי בירושלים בעניין חן נ' הרצוג שם נטען, בין היתר, לבטלות החלטות הוועידה מאחר והכללת נושא הצירופים בסדר היום נעשתה באיחור, לכאורה. בית המשפט ציין, כי "דומה כי הוראות הפרסום כפי שכלולות בחוקה יפות לימים אחרים שבהם התקשורת נעשתה בדרכים מתקדמות פחות. כיום בעידן האינטרנט, הדואר האלקטרוני, הפייסבוק, הוואטס-אפ ועוד נראה כי עבר זמנן של הוראות מסוג זה. אין אפוא בפגם זה כדי להביא לבטלותה של החלטת הוועידה".

81. דברים אלו יפים במיוחד לענייננו, בהן בהיותה של ההצבעה מקוונת לא נדרש כל מאמץ מיוחד מצד הצירים להשתתף בהצבעה, והם יכולים לעשות כן במהלך שגרת יומם הרגילה.

82. באשר לטענות המזכ"ל ביחס לכמות המצורפים, ועל כך שיהוו 25% מכלל צירי הוועידה – הרי שבעניין חן נ' הרצוג נדון מקרה בו הצירים המצורפים היוו כמחצית (47%) מצירי הוועידה – כפול מהמקרה שבפנינו – ובית המשפט מצא כי מדובר במספר סביר ולא ייחס חשיבות לכמות המקורית שנקבעה בתקנון הבחירות לוועידה. דברים אלו יפים בוודאי גם לענייננו.

סיכום

העתירה נדחית, על כלל ראשיה.

לא מצאתי לעשות צו להוצאות.


רם פרדס, עו"ד
המוסד לבירור עתירות